

КОВИЉКА ЛЕТИЋ
Београд

УДК:

УЈЕДИЊЕНА КЊИЖНИЦА И ЧИТАОНИЦА У ЧАЧКУ

Сажетак: Грађанска читаоница у Чачку обновљена је потврђивањем њених Правила од стране Министарства просвете 26. марта 1921, а Правила Уједињене књижнице и читаонице одобрена су 16. маја 1934. године. Одлуком од 7. маја 1937. Краљевска банска управа у Сарајеву затворила је Књижницу и читаоницу у Чачку јер су у управу овог Друштва били изабрани људи за које је постојала сумња да су присталице комунистичких идеја. Поновни рад Уједињене књижнице и читаонице у Чачку почео је 26. априла 1939. године, када је Књижница имала 3.519 књига, а следеће године 1.152 читаоца и 3.117 издатих књига. Највише су читани српски писци у издању „Народне просвете”, затим дела Толстоја, Достојевског, Мопасана, Цвајга и „Нолитова издања”.

Кључне речи: књиге, Грађанска читаоница и Правила, Уједињена књижница и читаоница и Правила, Министарство просвете, Краљевска банска управа у Сарајеву, Стеван К. Вучковић, Милутин Д. Смиљанић

Још 1848. године у Чачку је основано Друштво Читања Србско Славенскиј Новина. Један од његових чланова био је тадашњи учитељ чачанске Основне школе Јевтимије Грабовски, родом из Ирига (Срем), са завршене нормалне три класе на немачком у Сремској Митровици, граматикалне четири класе на латинском и два теченија математичких наука на немачком језику у Винковцима и две године богословије у Сремским Карловцима. Знао је, поред српског, немачки и руски језик. У Чачку је 15. маја 1860. године свечано отворено и освећено Читалиште, када је за његовог редовног члана био је изабран Стеван Миросављевић, учитељ Основне школе у Чачку. Миросављевић је рођен у Новом Бечеју (Банат), изучио је гимназију и богословију у Сремским Карловцима и једну годину

филозофије у Сегедину.¹ Међутим, Читалиште у Чачку „из неких узрока преста да ради 1867. г. но опет је отворено 1869. године.” Подаци о овој Читаоници нађени су у извештају председника Читаонице суду општине чачанске од 15. јануара 1881. године.² У Листу *Љубић* 1898. године на-значено је да „негда је ова читаоница цветала а сада једва животари.”

Из писма начелника округа чачанског, упућеног Министарству просвете 1909. године, сазнаје се да су постигнути „споразуми о отварању и оснивању јавне библиотеке, (јер се у Чачку и околини) осећа потреба и жеља за оснивање...” За време Првог светског рата уништена је целокупна имовина чачанске Читаонице „која је имала неколико хиљада свезака и била једна од најбогатијих библиотека наше отаџбине...”³

Грађанска читаоница у Чачку обновљена је потврђивањем њених Правила од стране Министарства просвете 26. марта 1921. године. Према тим Правилима, њен задатак био је „да организује библиотеку из које ће грађанство узимати књиге на читање, да прима све новине и часописе у свом локалу и ставља на читање члановима, да шири просвету у народу преко јавних предавања и да свим средствима помаже напредак књижевности; да по могућству издаје народу бесплатно књиге, чија ће садржина бити нарочито спремљена за народ и да морално и материјално помаже сва хумана удружења како у месту тако и ван њега.”⁴ Грађанска читаоница имала је и свој печат на коме је било урезано *Чачанска грађанска читаоница – Чачак*.

Чланови Читаонице могли су бити „сви пуноправни грађани Краљевине”: а) редовни, б) утемељачи, в) добротвори и г) почасни. Правилима је било предвиђено да се о пословима у Читаоници старају Управни одбор, Надзорни одбор и Скупштина. Управа ће се бирати сваке године на редовној скупштини „између редовних чланова читаонице. Гласање је јавно и по листама. Решава се простом већином гласова.” Редовна скупштина којој је „морала да присуствује најмање половина редовних чланова” одржавала се сваке године у јануару. На редовној скупштини управа је подносила извештај о раду у претходној години, одобравани су рачуни о расходу и приходу и извештај Надзорног одбора, бирани почасни чланови, решавани евентуални предлози управе или појединих чланова и бирани Управни и Надзорни одбор, као и три члана

1 Ковиљка Летић, *Основне школе у чачанском округу 1804 – 1914*, Горњи Милановац, Дечје новине, 2000, стр.

2 Гаврило Ковијанић, *Трагом читалишта у Србији* Београд, Народна књига, Библиотека града Београда, 1986, стр. 258-259.

3 *Градска библиотека у Чачку 1848 – 1998.: документа*, Чачак, 1998.

4 Архив Југославије, Министарство просвете Краљевине Југославије, ф. 66, 2279 (у даљем тексту АЈ, 66).

за оверавање записника. Дужност управе била је да рукује целокупном друштвеном имовином, сазива редовне, а по потреби и ванредне скупштине за које припрема извештај о свом раду и стању друштвене имовине, предлаже лица за почасне чланове, одређује предавања, излете, концерте, позоришне представе и забаве, прописује унутрашњи ред у раду Читаонице и часове читања новина, искључује чланове Читаонице који својим понашањем то заслуже „или не плате улог за два лица.” У Управном одбору „решавало се простом већином присутних чланова којих је морало бити најмање шест на седници.” Управни одбор сачињавали су: председник, потпредседник, књижничар, благајник, секретар и пет чланова. Дужности председника Управног подбора биле су „а) да сазива и руководи седницама Управног одбора; б) да наређује и одобрава издатке највише до (50) педесет динара; в) да потписује сву дружинску преписку; г) да контролише рад свих чланова Управног одбора; д) да пред влашћу и другим удружењима заступа друштво; ђ) он је извршни орган и покретач сваког друштвеног рада и управљања; е) руководи свим спољним и унутрашњим пословима.” Књижничар „чува књиге, води инвентар књига и листова и издаје књиге и листове члановима на читање, а сваке редовне скупштине подноси извештај о прочитаним књигама. Он материјално одговара за упропашћене књиге и листове.”

Према правилима, „читаоница престаје чим у њој остане 10 чланова. Сва њена имовина прелази у том случају овдашњој гимназији, која ће књиге чувати и њима се служити све док се не оснује оваква иста установа.”⁵

Председник Читаонице био је Јаков Б. Ђуричић, судија, а секретар Живојин Алексић, свештеник и члан Духовног суда. Они су писали Министарству просвете 11. маја 1921. године „да Грађанска читаоница у Чачку има част известити Министарство да је са највећом благодарношћу примила све књиге послате у пакету под бр. 12029 и моли да се и убудуће шаљу.” Истовремено, обавештавају Министарство да су одржана два јавна предавања – о Вуку Караџићу и Јосипу Јурају Штросмајеру. Поводом њихове прославе, предавач је био Властимир Матић, професор, а „О земљописима” је предавао Драг. Митровић, суплент. Било је заказано предавање из историје и хемије за половину следећег месеца, а предавач ће бити Ратко Пенезић, професор. Сва ова предавања била су добро посећена. Од 15. тек. месеца почеће да дејствује и рад читаонице.”⁶

Није познато до када је радила Грађанска читаоница у Чачку. У првом броју *Чачанског гласа* од 16. јула 1932. године објављен је напис:

⁵ Исто.

⁶ Исто, 4.

„Невероватно, готово парадоксално звучи, да Чачак као једно значајно историјско место, као културно-просветни и економско-привредни центар једне велике околине, са изузетним положајем, на раскрсници великих и важних путева, нема ни једне јавне библиотеке...”

Управитељ чачанске Основне школе, Стеван К. Вучковић, доставио је „три примерка правила чачанске књижнице и читаонице 12. децембра 1933. године Краљевској банској управи просветном одељењу у Сарајеву, с молбом да пошто их одељење прегледа и усвоји, пошаље Министарству просвете на потврду.” У својој молби Вучковић наводи: „У Чачку нема ни једне веће читаонице, зато су ова три друштва – Просвета, Народни универзитет и чачанско Удружење учитеља – удружили да заједничким снагама створе читаоницу са што више књига. Установом покретне читаонице, надамо се, да ће и околина Чачка имати довољно успеха. Молимо да се изврши што пре потврда правила, јер смо намерни у јануару 1934, да на свечан начин отворимо читаоницу и отпочнемо рад. Контролу над читаоницом према чл. 19. ових правила врше просветне власти.”⁷ У писму упућеном Краљевској банској управи – Просветном одељењу у Сарајеву 28. децембра 1933. године срески начелник је назначио да ће читаоницу и књижницу сместити у Учитељски дом у Чачку и да ће њихови сарадници бити учитељи Народних основних школа и наставници Гимназије у Чачку.

Подсећајући да су Правила Уједињене књижнице и читаонице у Чачку одобрена 16. маја 1934. године председник Управног одбора ове Књижнице, Милутин Д. Смиљанић, написао је Министарству просвете - Одељењу за народно просвећивање у Београду 16. децембра 1934. године, да је њен рад већ отпочео, али, „за сада располаже малим бројем књига па моли да јој се помогне новчано или у књигама.” На ову молбу шеф Одсека за народно просвећивање при Министарству просвете, Ратко Пенезић, одговорио је: „Према указаној потреби, а у циљу ширења просвете одобравам да се Уједињеној књижници и читаоници у Чачку додели 100 комада књига одређених за поклон Народне књижнице и читаонице.”

Из писма председника Удружења чачанског Учитељског дома, Стевана К. Вучковића, упућеног Министарству просвете – Одељењу за народно просвећивање у Београду 21. октобра 1936. године, сазнаје се да је Уједињена књижница и читаоница у Чачку „смештена у једној већој соби Учитељског дома на коју се не плаћа никаква кирија, да чланова има преко 400 и сви члански улози иду за набавку књига, тако да сада има 2.800 књига којима се служе сви наши чланови, а има их из свих друштвених редова и сталеза.”⁸ Вучковић је молио „за помоћ у књигама

⁷ АЈ, 66, 298.

⁸ Исто.

које ће се унети у Уједињену књижницу.” Сходно одлуци Министарства просвете, шеф Одељења за народно просвећивање, Ратко Пенезић, доставио је 60 примерака књига као поклон Уједињеној књижници и читаоници у Чачку.

Министарство унутрашњих послова – Одељење за државну заштиту обавестило је Министарство просвете „под пов. I бр. 7633 од 25. фебруара 1937. године да је Краљевска банска управа у Сарајеву известила Министарство унутрашњих послова, да је на овогодишњој редовној скупштини просветног друштва Уједињене књижнице и читаонице у Чачку изабрано неколико ноторних комуниста у Управу друштва.” Министарство просвете је „актом пов. Бр. 121 од 27. фебруара 1937. године дало мишљење да се од стране управне власти поништи закључак друштвене скупштине у погледу нових друштвених функционера и даде наређење, да се изабере друга подесна лица, или ако то није могуће извести, да управна власт забрани рад читаонице до даље наредбе.” Међутим, из жалбе оснивача и члана Уједињене књижнице и читаонице у Чачку, Стевана К. Вучковића, видимо да је Краљевска банска управа у Сарајеву „одлуком пов. Д. З. Бр. 1775 од 7. маја 1937. године ову читаоницу затворила.”⁹ Из извештаја среског начелника у Чачку упућеног Краљевској банској управи у Сарајево сазнаје се да је 3. октобра 1937. године одржана Скупштина чланова бивше Уједињене књижнице и читаонице у Чачку „чији је рад одлуком Министарства унутрашњих послова дефинитивно забрањен III бр. 26864/37. Сазивач ове Скупштине, Вучковић Стеван, учитељ у пензији желео је да се у ранијим правилима учине измене, да се изабере нов одбор и да се књижница и читаоница поново отвори и свој рад настави.” У свом извештају срески начелник истиче да је на тој седници Скупштине запажено „да крајње левичарске елементе – комунисте искушавају да уђу у ову просветну установу и тамо активно раде. То се запазило нарочито по држању Драгише Мишовића и Александра Ђурчића, који су власти као комунисти познати.”¹⁰

Након одржане Скупштине чланова забрањене Уједињене књижнице и читаонице, Стеван К. Вучковић молио је Министарство просвете да поради на томе да се одлука о забрани рада овог Удружења повуче, и то из следећих разлога: „1) што су у Управи друштва поред два-три члана из грађанства за све време били директор чачанске гимназије, просветни референт начелства среза трнавског, као и неколико професора и учитеља, тако да је само Управа својим саставом била довољна гаранција за прави-

⁹ Исто, 7.

¹⁰ Међуопштински историјски архив Чачак, К – 3 фонд Дринске бановине, Година 1929 – 1941, IV одељење Просвета (у даљем тексту МИАЧ).

лан рад; 2) да полицијске власти, које су извршиле попис књига нису нашле ни једне забрањене књиге, нити пак књиге, која није уведена у инвентар; 3) да је највећи добровољни прилог од 1.000 динара дао председник владе др Милан Стојадиновић, који је на тај начин постао добротвор књижнице; 4) да су неке личности мотивима почеле упућивати управним властима лажне доставе противу књижнице и њеног рада.” Достављајући ову молбу Министарству унутрашњих послова, министар просвете написао је: „Министарству је част напоменути, да је Чачак у истину важан културни центар и жижа културно просветне делатности на пространом подручју ранијег истоименог округа. Поред Народног универзитета такво једно културно седиште немогућно је замислити без веће библиотеке, кад се и обична села труде да добију своје књижнице. Стога је Министарству част умолити Министарство унутрашњих послова за извештај под којим би условима могла бити повучена забрана рада овој књижници.”¹¹ Пошто одговора није било ни после три месеца, према наређењу министра просвете вршилац дужности начелника Одељења за народно просвећивање, Ратко Пенезић, написао је Министарству унутрашњих послова – Одељењу за државну заштиту: „Актом пов. Бр. 19681 од 19. маја 1937. године ово је Министарство доставило том Министарству жалбу Стевана К. Вучковића, оснивача и члана Уједињене књижнице и читаонице у Чачку противу затварања те установе, с молбом за извештај под којим би условима могла бити повучена забрана рада читаонице. Част ми је умолити да се о решењу по предмету, по могућству што пре обавести ово одељење.” Тек 5. октобра 1937. године Министарство унутрашњих послова обавестило је Краљевску банску управу у Сарајеву о томе да је Министарство просвете доставило жалбу Стевана К. Вучковића, оснивача и члана Уједињене књижнице и читаонице у Чачку, „против затварања те установе с молбом за извештај под којим условима би могла бити повучена забрана рада читаонице.” Међутим, срески начелник трнавског среза написао је Краљевској банској управи у Сарајеву „да налази за сходно да је немогуће извршити наређење Министарства просвете бр. 360 од 25. јануара 1938. године јер је незгодно да приватна лица сазнају да се поједина лица воде као комунисти. Молим да се о овоме упозна Министарство просвете и умоли да опозове своје наређење и једним актом на згодан начин обавести Вучковића, а потписати сматра да га не би требало обавештавати.”¹²

Краљевска банска управа у Сарајеву обавестила је Министарство унутрашњих послова у Београду 10. јануара 1938. године да је Уједињену

¹¹ Исто, 7.

¹² АЈ, 66, 2500.

књижницу и читаоницу у Чачку „распустила због тога што су у Управу овог друштва на годишњој скупштини изабрани људи за које постоји оправдана сумња да су припадници комунистичке идеје. О овоме постоје у Банској управи извештаји: начелника среза трнавског, Дринског жанд. пука и Управника болнице у Чачку у којим извештајима стоји да се кроз ово друштво шири комунистичка пропаганда. На челу друштва се налазе: Аца Ђуричић адвокат, професор Смиљанић, Др. Мишовић и неки Ђирковић гвожђар. На основу извештаја да су ови људи присталице комунистичке идеје и да они имају јак утицај на рад овог друштва, Банска управа је донела одлуку о распуштању друштва. Само у случају кад би се прилике у друштву измениле и кад би неки представници друштва затражили да се друштву одобри рад, подносећи накнадно правила друштва на одобрење, овом би се друштву могао дозволити рад.”¹³

На ванредној скупштини чланова Уједињене књижнице и читаонице у Чачку, одржаној 2. априла 1939. године у сали Учитељског дома, усвојена су нова правила. Ову скупштину, којој је присуствовало 65 чланова, „отворио је вршилац дужности председника Стеван К. Вучковић учитељ у пензији, који је констатовао да се после 23 месеца једва успело да се рад књижнице обнови и одобри поново њено отварање.” Он је истакао заузимање и труд Драгутина Лазовића, овдашњег адвоката, који је свесрдно помагао акцију бивше Управе за обнављање књижнице. Потом је представио „представника власти за ову скупштину Винка Ковачића, подначелника трнавског среза.” На предлог председавајућег скупштина је изабрала Светолика С. Пауновића, управитеља основне школе, за секретара – записничара и Милосава Милосављевића и Миодрага Симовића за овераче записника. Председавајући као члан и потпредседник раније Управе Уједињене књижнице и читаонице, у свом дужем усменом излагању Вучковић је образложио како и због чега је дошло до затварања Књижнице, а затим истакао да је велики труд учињен да би био одобрен њен поновни рад. Посебно је назначио „да су разлози за њено затварање били неправедни и неосновани”, замолио скупштину „да при бирању Управе поведе рачуна о оним чињеницама које припомажу некима да нађу извесне могућности те да дође до растурања књижнице.” У прилогу овоме, прочитао је „решење Државног савета бр. 12963/38. г. да би се у интересу рада и опстанка књижнице избегле неке евентуалности.” На ванредној Скупштини ранија правила су нешто измењена, али није промењена суштина. После краће дискусије у Управни одбор ванредна Скупштина изабрала је: Светолика С. Пауновића, Влајка Цуцулића, Ђорђа Жакулу и Ђурђину Андрић, а у Надзорни одбор: Драгутина Лазовића и

13 Исто.

Момчила Вилимановића. Чланови Управног одбора Уједињене књижнице и читаонице у Чачку (укупно 10) били су: Стеван К. Вучковић, учитељ у пензији, Драгомир Поповић, професор, Маргита Радовић, професор, Милован Милутиновић, архијерејски намесник, Драгослав Урошевић, учитељ, Властимир Ђирковић, индустријалац, Светолик С. Пауновић, школски надзорник, Влајко Цуцулић, кројач, Ђорђе Жакула, приватни чиновник и Ђурђина Андрић, медицинска сестра у школској поликлиници.

У писму достављеном Краљевској банској управи Просветном одељењу у Сарајево 13. јула 1939. године, срески начелник трнавског среза написао је: „Достављајући Правила на одобрење част ми је известити да у Чачку не постоји друга Народна књижница и читаоница, а чланови ове су национално потпуно исправни.” Још је напоменуо да ће књижница бити смештена у Учитељском дому у Чачку, „а у њој ће сарађивати овдашњи професори и учитељи.” На предлог Краљевске банске управе Просветног одељења у Сарајеву, Министарство просвете је 29. августа 1939. године „одобрilo Правила Уједињене књижнице и читаонице у Чачку, среза трнавског, бановине Дринске.”¹⁴

Председник обновљене Уједињене књижнице и читаонице у Чачку, Стеван К. Вучковић, написао је Министарству просвете – Одељењу за народно просвећивање 25. септембра 1939. године да ова „књижница има преко 3.600 комада књига са разном садржином, али је далеко од тога да има приближан број књига према тражењу својих читалаца. Књижница има и једну покретну књижницу већином са садржином која се тражи за село. Како се ова књижница премешта из села у село и како је она најбољи пропагатор за образовање ‘сеоских књижница’ то би било потребно образовати још две такве књижнице које би се давале по срезovima: трнавском, драгачевском и љубићком. Зато молим Министарство да при давању књига овој књижници водите рачуна о овој другој потреби наше књижнице. Раније смо молили за новчану помоћ од 5.000 динара при чему и сада остајемо јер нам је велика потреба да књижницу проширимо. Надамо се да ће Министарство све учинити како бисмо надокнадили застој, који је настао услед растурања наше књижнице.”¹⁵ Министарство просвете је одлучило „да се из Слагалишта књига као дар Министарства просвете додели 30 примерака разних књига Уједињеној књижници и читаоници у Чачку.” Одлуку Министарства просвете о додели књига потписао је шеф Одсека за народно просвећивање, Ратко Пенезић.

¹⁴ Исто, 12.

¹⁵ Исто, 12.

Као председник Уједињене књижнице и читаонице у Чачку, Стеван К. Вучковић доставио је извештај о њеном раду начелнику трнавског среза и школском надзорнику у Чачку с напоменом „да су њена Правила одобрена од стране Министарства просвете п. Бр.7417 од 16. маја 1934. године.” Ево тих података:

Година	Број чланова	Број књига	Број читалаца	Број одржаних предавања
1935	400	2.058	3.303	4
1936	476	3.052	4.402	3
1937	254	3.451	1.561	2
1938	-	3.452	-	-

Вучковић истиче да Уједињена књижница и читаоница у Чачку „нема свог дома, већ се налази у Учитељском дому. Нема посебне собе за читање.” Срески начелник је овај извештај о раду доставио Министарству просвете.

Крајем децембра 1939. године Министарство просвете је одлучило „да се из Слагалишта књига додели још један пакет од 30 примерака разних књига Уједињеној књижници и читаоници у Чачку.” Председник Управе књижнице, Стеван К. Вучковић, и књижничар Маргита М. Радовић, професор, захвалили су Министарству просвете на поклоњеним књигама.

Из извештаја о раду Уједињене књижнице и читаонице у Чачку у минулој 1939. години, који је срески школски надзорник, Светолик С. Пауновић, доставио Министарству просвете 25. јула 1940, сазнаје се да је рад у њој почео 26. априла 1939. године, да је радила један пут недељно по два часа и да „није било седељки, приредби ни предавања”. Књижница је имала 3.519 комада књига, није било часописа јер је недостајала читаоница. Те године прибављено је 67 књига, и то путем поклона: од Димитријевића – 18 књига, професора Маргите Радовић – 6 књига и Учитељског удружења – две књиге. Из својих средстава књижница је набавила 41 књигу. Уједињена књижница и читаоница у Чачку имала је 1.152 читаоца и издатих на читање 3.117 књига. Највише су читани српски писци у издању „Народне просвете”, затим дела Толстоја, Достојевског, Мопасана, Цвајга и „Нолитова” издања. Извештај о раду Уједињене књижнице и читаонице у Чачку потписали су секретар Павле Д. Јовановић, књижничар Маргита М. Радовић, професор, благајник Драгослав Урошевић, учитељ и председник Стеван К. Вучковић, учитељ у пензији.

UNITED LIBRARY AND READING ROOM IN ČAČAK

Summary

The City Reading Room in Čačak was renewed through confirmation of its Rules by the Ministry of Education on March the 26th, 1921, and the Rules of the United Library and Reading room were authorized on May the 16th, 1934. By the Royal banate directorate Resolution passed on May the 7th, 1937 the Library and Reading Room were closed because its leaders were suspected to be the followers of the communist ideas. United Library and Reading Room in Čačak were reopened on April the 26th, 1939 when the library had 3519 books; the very next year it had 1152 library users and 3117 borrowed books. The works of Serbian writers published by Narodna prosveta were the most popular among readers; together with works of Tolstoy, Dostoyevsky, Mau-passant, Zweig and Nolit's editions.

Keywords: books, City Reading Room and its Rules, United Library and Reading Room and its Rules, Ministry of Education, Royal banate directorate in Sarajevo, Stevan K. Vučković, Milutin D. Smiljanić

Koviljka Letić

Архив
Југославије Фонд бр. 66 Фасц. бр. 2500 Јединица
описа бр. 2318 Име и презиме *Коваче Милан*

Бр. 6
23. априла 1939 год.

Кравејска банској управи
Просторно одељење
Сарајево

Управи Уједињене књижице и читавнице у Чаčku глас
је и исплати нове и дојде у својим правилима с молбом, да се
саборан новинар исплати са прегледом Министарству
свесно, да се све нове одобре

Овој молби приложени су:

1. преглед нових правила у којима је давањем што се догађа
а шта време код бр. 3.
2. у другом случају нових правила, како према да гласе код бр. 4.
3. један преглед са ових правила објављених 16. маја 1939. бр. 74/7.
4. преглед скрупулозног записника од 2. априла 1939. код бр. 5.
по коме се види да је скрупулозно одобрено сва правила.

23. априла 1939
Сарајево
Просторно
Милан Коваче

203
ПРАВЕЈСНА
БАНСКА УПРАВА
ОПШТЕ БАНСКИНЕ
СЛАВОН
28. IV. 1939
15205

Легенда

Архив
Југославије Фонд бр. 66 Фасц. бр. 2500 Јединица
описа бр. 2318 Име и
презиме Ковачке Мира

Министарство просвете
Краљевине Југославије
Одељена за народно просвећивање

У.Бр. 6588
29 августа 1939 године
Београд.

На основу § 156 Закона о народним школама и чл.10 Уредбе с
уређењу Министарства просвете, а по предлогу Краљевске банске управе
у Сарајеву № Бр. 35014 од 14 VII - 1939.

Одобравам:

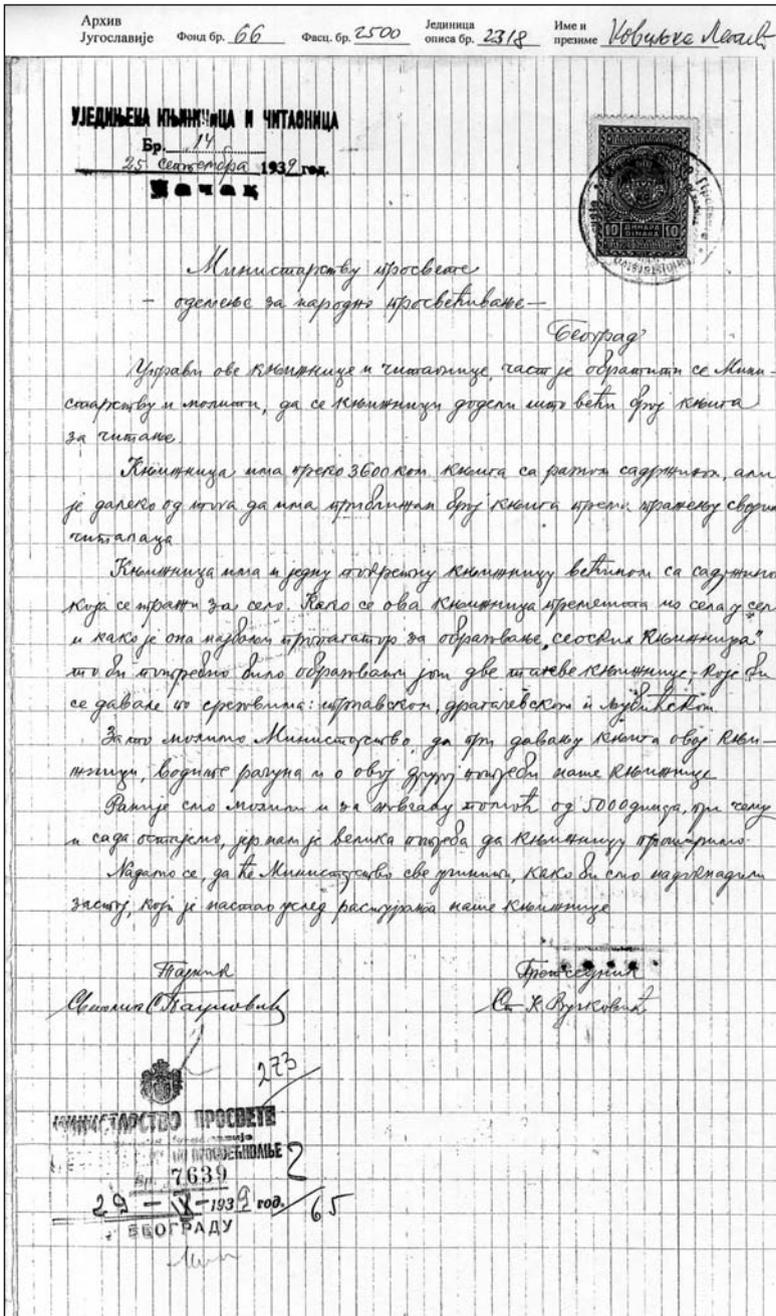
ова правила Уједињене Књижнице и Читаонице
у Чачку среза Тринавског
бановине Дринске

По наређењу
Министра просвете
и начелник
Одељена за народно просвећивање,
Мира Ковачке

Ш.С.Ф.
Одсек за народно просвећивање
ван школа,
Мира Ковачке

Легенда

Летенда